

АВСТРО-УГОРЩИНА. II ПОЛОВИНА XIX СТ

Прийняття конституції

- Після поразки революції 1848 р. в Австрійській імперії настало десятиліття реакційного правління («бахівська реакція» – за іменем її головного провідника, міністра закордонних справ Баха).
- Але реакція була безперспективною: жодне з гострих соціально-економічних і політичних питань не було вирішено. У 60-ті рр. XIX ст. у державі стали назрівати політичні реформи.
- У **1867** р. прийнято **Конституцію**, що проголошувала рівноправність громадян у державних установах, судах і школах.

АВСТРО-УГОРСЬКА ІМПЕРІЯ

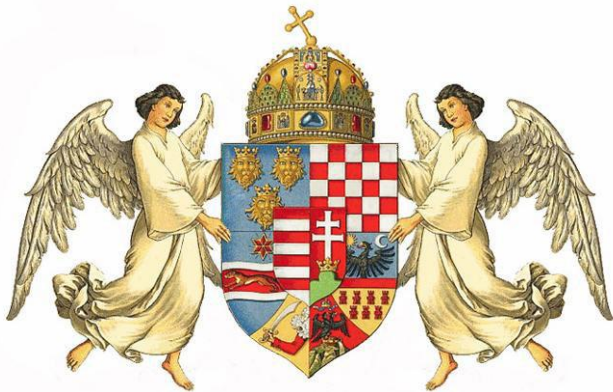
- У **1868** р. унітарна Австрійська імперія в результаті компромісу між австрійською і угорською знаттю перетворилася в дуальну (двоїсту) **АВСТРО-УГОРСЬКУ ІМПЕРІЮ, конституційну монархію.**
- Це була суттєва зміна базового державотворчого принципу – централізм поступився місцем федералізму.
- До австрійської частини монархії увійшли Галичина і Буковина, а до угорської – Закарпатська Україна.

«Королівство Галичини і Лодомерії»

- Деякі зміни відбулися й у становищі західноукраїнських земель. Хоча Галичиною управляв австрійський намісник, якого призначали з числа польських магнатів, край одержав обмежену внутрішню автономію.
- Ще у 1861 р. у Львові розпочав свою роботу Галицький обласний сейм. Перевагу в ньому дістали польські поміщики і підприємці, але обирати і бути обраними могли й українські селяни.
- Імперський уряд відмовився задовольнити давню українську вимогу: розділити Галичину на дві адміністративні одиниці: населену українцями Східну і населену поляками Західну Галичину.
- Як і до 1868 р. Східна Галичина, де переважало українське населення, була об'єднана із Західною Галичиною, населеною, головним чином, поляками, в єдине «Королівство Галичини і Лодомерії».

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

- У другій половині XIX ст. Східна Галичина, Буковина і Закарпаття залишалися слаборозвинутими задвірками Австро-Угорської імперії. В індустріальну епоху Західна Україна входила, обтяжена значними пережитками феодально-кріпосницьких відносин.
- Політика імперської влади щодо східних районів держави мала яскраво виражений колоніальний характер.
- Західноукраїнські землі остаточно перетворилися на внутрішню колонію, стали ринком збуту товарів і доступним джерелом цінної промислової і сільськогосподарської сировини для австрійської метрополії.

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

- Західна Україна і після революції 1848 р. залишалася аграрним краєм.
- Аграрна реформа 1848 р. відкрила перспективи переходу сільського господарства імперії на шлях капіталістичного розвитку, проте цей перехід у другій половині XIX ст. здійснювався вкрай уповільнено.
- **На заваді ставали:**
  - 1. збереження поміщицького землеволодіння;**
  - 2. сплата селянами великого викупу за ліквідацію феодальних повинностей;**
  - 3. перебування сервітутів (лісів, пасовищ) під цілковитим контролем поміщиків тощо.**

РИСИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

1. Збереження поміщицького землеволодіння (понад 40% усіх земель).
2. збереження церковного землеволодіння.
3. На селі поширився процес майнового розшарування селянства.
4. Селянське малоземелля та безземелля.
5. Демографічний бум.
6. Аграрне перенаселення, викликане малоземеллям та демографічним бумом.
7. Масова трудова міграція (спричинена аграрним перенаселенням) переселення до Канади, США, Бразилії і навіть до Австралії.
8. У другій половині XIX — на початку XX ст., незважаючи на залишки кріпосництва, аграрний сектор західноукраїнських земель поступово переходив на капіталістичні рейки.

РИСИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

- Дедалі ширше використовується вільнонаймана праця;
- поступово зростає товарність сільського господарства;
- поліпшуються знаряддя праці;
- поширюється практика використання прогресивних раціональних сівозмін, застосування добрив;
- формується господарча спеціалізація окремих районів,
- розширюються посівні площі тощо.
- Однак ці **позитивні зрушення** мали, як правило, **локальний, фрагментарний характер**, в цілому ж сільське господарство західноукраїнських земель було малоефективним, розвивалося на екстенсивній основі і працювало в режимі самозабезпечення, а не розширеного товарного виробництва.

ПРОМИСЛОВІСТЬ

- Економіка західноукраїнських земель мала чітко виражений колоніальний характер, що позначилося на її структурі та динаміці розвитку.
- Особливо це помітно у сфері ПРОМИСЛОВОСТІ, де колоніальні форми господарювання виявилися у низці тенденцій, процесів та явищ:

1. Гальмування промислового розвитку західноукраїнських земель.

Основною причиною промислового застою краю був імпорт фабрично-заводських виробів з більш розвинутих західних провінцій Австрії, де новим підприємствам, на відміну від українських, надавалися пільги.

Західноукраїнська промисловість не могла витримати конкуренції дешевих товарів і стала занепадати.

2. Кустарно-ремісничий характер західноукраїнської промисловості. 70–

90-ті роки XIX ст. стали періодом становлення фабрично-заводської

промисловості в краї. Але переважна більшість західноукраїнських

промислових підприємств у пореформений період була дрібною,

недостатньо механізованою, розташовувалася в селах та невеликих містах.

ПРОМИСЛОВІСТЬ

- 3. Орієнтація фабричного виробництва на добування та первинну переробку сировини, деформована структура промислового потенціалу. У західноукраїнському регіоні активно розвивалися та прогресували галузі, які мали сировинний характер – нафто-озокеритна (озокерит – гірський віск), **ЛІСОПИЛЬНА** (або деревообробна) (найбільш розвинута й технічно оснащена), **СОЛЕДОБУВНА** та **борошномельна**. Найшвидше зростала НАФТОВА промисловість (Дрогобицько-Бориславський нафтовий район).**
- 4. Залежність промислового розвитку від іноземного капіталу.**
- 5. Хижацька експлуатація природних багатств західноукраїнських земель.**
- 6. Фіксація низької енергоозброєності західноукраїнської промисловості.**
- 7. Перетворення західноукраїнського краю на ринок збуту.**

ЗАЛІЗНИЧНЕ СПОЛУЧЕННЯ ІЗ ЗАХОДОМ

У 60-х – на початку 70-х років західноукраїнські землі дістали **ЗАЛІЗНИЧНЕ СПОЛУЧЕННЯ ІЗ ЗАХОДОМ**: залізничну колію проклали **через Краків і Перемишль до Львова**, через п'ять років – до Чернівців, а у 80-ті рр. – через Стрий на Закарпаття. Згодом вона з'єднала Львів з українськими землями, що входили до складу Росії.

РОЗВИТОК КООПЕРАТИВНОГО РУХУ

- Західноукраїнська демократична інтелігенція намагалася поліпшити долю селянства й міської бідноти, залучивши їх до кооперативного руху.
- **КООПЕРАТИВИ** мали забезпечити допомогу **незаможним, зокрема захистити їх від лихварства**, що набуло в краї масового характеру.
- **ВАСИЛЬ НАГРНИЙ** (1847 – 1921) — **піонер** західноукраїнського кооперативного руху.

РОЗВИТОК КООПЕРАТИВНОГО РУХУ

- У **1883** р. він організував споживчий кооператив «НАРОДНА ТОРГІВЛЯ», що ставив собі за **мету** закуповувати й продавати великі партії продуктів, оминаючи посередників, а заощаджені гроші передавати селянам. Надалі він став засновником, організатором і головою низки інших кооперативних товариств і установ.
- Число кооперативів швидко зростало. Відомий галицький громадський діяч **ЄВГЕН ОЛЕСНИЦЬКИЙ** (1860 – 1917) заснував у **1899** р. товариство **«СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР»**, покликане навчати селян сучасних методів господарювання.
- **Найчисленнішими** серед кооперативів були **кредитові спілки**. Ще одна важлива економічна установа з'явилася в **1895** р. у **Львові** — **страхова компанія «ДНІСТЕР»**.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНЕ ЖИТТЯ ТА НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНИЙ РУХ НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

- Досить складною була ситуація в суспільно-політичній сфері. Слабкість імперії продемонстрували франко-італо-австрійська війна 1859 р. і австро-пруссська війна 1866 р., у яких Австрія зазнала поразок.
- У війні 1859 р. головним переможцем виявився П'ЄМОНТ, невелике королівство на півночі Італії, яке прагнуло до об'єднання усіх італійських земель в одній державі.
- Своїм «П'ємонтом» прагнули зробити ГАЛИЧИНУ і поляки, і українці.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНЕ ЖИТТЯ ТА НАЦІОНАЛЬНО- ВИЗВОЛЬНИЙ РУХ НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

- Більша частина українських патріотів, розчарована крахом своїх надій на вирішення соціально-економічних, політичних, культурних проблем у 1848 – 1849 рр. за допомогою Габсбургів, почала шукати підтримки в Росії.

«МОСКВОФІЛЬСТВО»

- У **другій половині 60-х рр.** оформилася течія суспільно-політичного руху, яка отримала назву **«МОСКВОФІЛЬСТВА»**.
- Її представників приваблювала **етнічна близькість українців і росіян, вони вірили у керівну роль Росії в житті всього слов'янства.** «Москвофіли», як і російське самодержавство, **не визнавали існування українського народу та його мови, пропагували ідею «єдиної, неподільної російської народності»** від Карпат до Камчатки.
- Таке спрямування москвофільського руху цілком влаштовувало Росію, й вона надавала «москвофілам» таємну щедрю фінансову та організаційну підтримку. На **«москвофільські» позиції** перейшла більшість старої української інтелігенції, зокрема і **ЯКІВ ГОЛОВАЦЬКИЙ** з відомої «Руської трійці».

«МОСКВОФІЛЬСТВО»

- На хвилі зростання антипольських настроїв популярність «москвофілів» росла, і на деякий час, **60-80-ті рр. московська орієнтація стала переважати у політичному і громадському житті західних українців.**
- Визнаними **лідерами москвофілів** у різний час були в **Галичині** Денис Зубрицький, Іван Наумович, Михайло Качковський, на **Буковині** – Касіян Богатирець, на **Закарпатті** – Адольф Добрянський та ін.
- У **1870 р.** москвофіли заснували політичну організацію – РУСЬКУ РАДУ, яку вважали прямою наступницею Головної Руської Ради 1848 р. і єдиним представником усіх місцевих українців.

НАРОДОВЦІ

- Протилежну позицію в суспільно-політичному русі на західноукраїнських землях займали **НАРОДОВЦІ** (національна течія).
- Народовська течія сформувалась на демократичних традиціях «Руської трійці», під сильним впливом творчості Т. Шевченка.
- Слід зазначити, якщо серед москвофілів переважало духовенство, то серед народовців більшість становили світські особи — адвокати, вчителі, лікарі тощо.

НАРОДОВЦІ

- **Лідери руху** (Ю. Романчук, О. Барвінський, К. Левицький та ін.) виступали проти революційних форм боротьби і стояли на платформі толерантного ставлення до Австро-Угорської монархії.
- **Народовці доводили, що українці – це окремий народ**, який займає територію від Кавказу до Карпат і гостро потребує **захисту своїх національних і політичних прав**.
- **У вирішенні внутрішніх проблем вони орієнтувалися не на російського царя, а на український народ**, присвятивши себе служінню йому, звідки й дістали свою назву.

НАРОДОВЦІ

- На протигагу москвофільській «Руській раді» **народовці створили** свою політичну організацію — **«НАРОДНУ РАДУ»** (1885 р.) на чолі з **Юліаном Романчуком**.
- Народовство мало багато спільного з українофільством на підросійських українських землях. Воно виявлялося насамперед у прагненні підвищити культурно-освітній рівень і національну свідомість українського народу, захистити його мову та літературу.
- З кінця 80-х рр. загальний баланс сил між москвофільською і українофільською орієнтаціями остаточно змінюється на користь останньої.

НАРОДОВЦІ

- Діяльність народовців виявлялась у **ДВОХ ОСНОВНИХ ФОРМАХ**:
- **ПЕРША** — це пропаганда національних і культурно-освітніх ідей у періодичних виданнях.
- **ДРУГОЮ** формою діяльності народовців стала пропаганда національних ідей через створювані ними різні товариства, установи, гуртки, культурно-освітні заклади тощо.
- У 1861 р. народовці заснували у Львові клуб «Руська бесіда». Писемність і національну свідомість народу вони підносили великою мірою за допомогою Шевченкового «Кобзаря».
- З ініціативи народовців 1864 р. було засновано **перший український професійний театр у Львові**, репертуар якого складався переважно з вистав української тематики.

«ПРОСВІТА»

- Мету надання широкої освіченості народові ставило відкрите 1868 р. культурно-освітнє товариство «ПРОСВІТА».
- Особливо активно працювало очолюване високоосвіченим фахівцем (закінчив Віденський і Сорбоннський у Парижі університети) ВОЛОДИСЛАВОМ ФЕДОРОВИЧЕМ (1845 – 1917) Львівське товариство «Просвіта».

ЛІТЕРАТУРНЕ ТОВАРИСТВО ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА

- Непересічне значення для розвитку української мови й літератури мало створене **1873** р. **ЛІТЕРАТУРНЕ ТОВАРИСТВО ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА**. Згідно із статутом, головною метою Товариства повинен був стати розвиток української словесності.
- Тому на початку своєї діяльності Товариство займалося головним чином культурно-просвітницькою роботою. Крім художньої літератури, Товариство видавало українські журнали «Правда» і «Зоря».

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА (НТШ)

- В 1892 р. за ініціативою відомого наддніпрянського письменника і громадського діяча **ОЛЕКСАНДРА КОНИСЬКОГО** (1836 – 1900), Товариство змінило назву на **НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА (НТШ)**
- Оскільки на той час перетворилося на своєрідну академію наук, яка об'єднувала найкращі наукові сили національно-патріотичного спрямування.

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ

- У складі товариства існувало **три секції**: **філологічна** (розквіт філологічної секції зв'язують з іменем Івана Франка, який довгий час очолював її), **історико-філософська** (найбільша) і **математично-природничо-медична**.
- На чолі Наукового товариства ім. Т. Шевченка в **1897 – 1913** рр. був видатний український історик **МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ** (1866 – 1934).

«НОВА ЕРА»

- Наростаючий український національно-визвольний рух, в якому основну роль відігравали народовці, загострення відносин між Австро-Угорщиною і Росією, примушували австрійський уряд шукати шляхи врегулювання українсько-польських відносин у Галичині.
- В 1890 р. лідери Ю. Романчук, С. Сембратович, О. Барвінський при посередництві Володимира Антоновича уклали з польськими політичними колами і австрійським урядом компромісну угоду, яка отримала назву «НОВОЇ ЕРИ» (1890 – 1894 рр.).

Передбачалос

Я:

- надати кілька депутатських місць у парламенті,
- запровадити українську мову в судах і адміністративних органах,
- відкрити три українські гімназії,
- збільшити кількість українських кафедр у Львівському університеті та інші поступки.
- За ці незначні поступки **Ю. Романчук від імені частини народовців** заявив про підтримку політики австрійської держави, проголосив «нову еру» у польсько-українських відносинах у Галичині.
- Проте, не всі народовці погодилися із політикою «нової ери». Багато хто вважав це поступкою перед польською стороною.

НАУКОВА ТА ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО В ГАЛИЧИНІ

- Хоча порозуміння у відносинах між українцями і поляками («**нова ера**») тривало недовго, одним із важливих його **наслідків** було **відкриття у Львівському університеті кафедри історії України**.
- За рекомендацією Володимира Антоновича посаду **завідувача цієї кафедри** зайняв **МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ**.

«ІСТОРІЇ УКРАЇНИ-РУСИ»

- Молодий і талановитий історик, він у 1890 р. закінчив історико-філологічний факультет Київського університету Св. Володимира, а через декілька років став відомий своїми дослідженнями з історії України.
- У **1894** р. молодий магістр приїхав у Львів і зайняв рекомендоване йому місце.
- У **1897** р. Грушевський очолив Наукове товариство ім. Т. Шевченка, а вже у **1898** р. у Львові вийшов перший том його **десятитомної «ІСТОРІЇ УКРАЇНИ-РУСИ»**, яка по сьогодні залишається найґрунтовнішим дослідженням української історії.

FONTES HISTORIAE UKRAINO-RUTHENICAE
collegio archaeographico Societatis Scientiarum Ševčenkianae editi.
VOL. VI.

ЖЕРЕЛА ДО ІСТОРІЇ
УКРАЇНИ-РУСИ

ВИДАЄ
АРХЕОГРАФІЧНА КОМІСІЯ
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА.

ТОМ VI.

У ЛЬВОВІ, 1913.

Накладом Наукового Товариства ім. Шевченка.

З друкарні Наукового Товариства імені Шевченка.

ОСОБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ НА БУКОВИНІ ТА В ЗАКАРПАТТІ

- Процес зміцнення українського руху проходив на Буковині і в Закарпатті складніше, ніж у Галичині. Початок національного відродження на БУКОВИНІ припадає на **60-ті рр. XIX** ст. Перші національні організації мали москвофільський характер.
- Буковинські освічені українці перейшли на по-справжньому національні позиції під впливом появи народовської течії в Галичині. Завдяки народовцям у краї почали поширюватися поезії Шевченка.
- Поширення Шевченкового слова привело до появи „**БУКОВИНСЬКОЇ ТРІЙЦІ**” — **Юрія Федьковича** (1834 – 1888) та **братів Сидора** (1836 – 1903) і **Григорія** (1838 – 1884) **Воробкевичів**, зачинателів української літератури на Буковині.

Осип Юрій Федькович

(1834—1888)

ОСОБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНО- ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ НА БУКОВИНІ ТА В ЗАКАРПАТТІ

- Ситуацію на краще різко змінило відкриття в **ЧЕРНІВЦЯХ** у 1875 р. університету. У 1885 р. Юрій Федькович почав видавати українську газету «Буковина».
- Серед усього західноукраїнського населення найтяжчим як в економічному, так і в національному плані було становище закарпатських русинів.
- Після перетворення Австрійської імперії на Австро-Угорську національні меншини Угорщини були повністю віддані під владу Будапешта. Різко посилювалось зугорщення й переслідування всього

ОСОБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ НА БУКОВИНІ ТА В ЗАКАРПАТТІ

- У національному русі на **ЗАКАРПАТТІ** панувала **МОСКВОФІЛЬСЬКА ТЕЧІЯ**. Під її впливом перебували створені у 60-ті рр. перші національні товариства.
- І якщо в Галичині сподівання на російську допомогу у національному відродженні минулися швидко, то в Закарпатті москвофільство залишалось впливовою течією ще довго.

ПІДНЕСЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО- ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ НАПРИКІНЦІ 80-Х – У 90-ті рр. ХІХ СТ. РАДИКАЛЬНИЙ РУХ У ГАЛИЧИНІ.

Іван Франко
(1856—1916)

- У середині 70-х рр. в Галичині з'являється молода інтелігенція, яка критично стала оцінювати діяльність як москвофілів, так і народовців і прагнула надати українському рухові більш революційного характеру.
- Під впливом Михайла Драгоманова молоді українські політичні діячі **Іван Франко** (1856 – 1916), **Михайло Павлик** (1853 – 1915), **Остап Терлецький** (1850 – 1902) та інші звертаються до соціалізму.
- Так в українському русі виникає ще одна, так звана **РАДИКАЛЬНА ТЕЧІЯ.**

РУСЬКО-УКРАЇНСЬКА РАДИКАЛЬНА ПАРТІЯ (РУРП)

- У 1890 р. у Галичині було засновано політичну партію – **РУСЬКО-УКРАЇНСЬКУ РАДИКАЛЬНУ ПАРТІЮ (РУРП)**.
- Засновниками й керівниками партії були **ІВАН ФРАНКО, МИХАЙЛО ПАВЛИК** (український письменник, публіцист, громадський і політичний діяч; дійсний член НТШ; був редактором народовської газети «Батьківщина»), Северин Данилович (1861 – 1942), Євген Левицький (1870 – 1925).
- Це була **ПЕРША легальна українська політична партія європейського типу і водночас перша в Європі селянська партія соціальної орієнтації**.

РУСЬКО-УКРАЇНСЬКА РАДИКАЛЬНА ПАРТІЯ (РУРП)

- Партія прагнула до **утвердження соціалізму, демократизації суспільного життя, використання здобутків культури й науки для піднесення національної свідомості й почуття солідарності серед українців.**
- **Політичне майбутнє Західної України радикали вбачали у перебудові внутрішнього життя Австро-Угорщини на засадах, як про це зазначалося у програмі, «правдивого АВТОНОМІЗМУ».**

РУСЬКО-УКРАЇНСЬКА РАДИКАЛЬНА ПАРТІЯ (РУРП)

- Питання про автономію як програмну мету РУРПу викликало в партії гостру дискусію.
- Так звані «молодші» радикали (**Юліан Бачинський** (1870 – 1940), **В'ячеслав Будзиновський** (1868 – 1935), **Олександр Колесса** (1867 – 1945) та ін.) висловили незгоду з цим положенням програми.

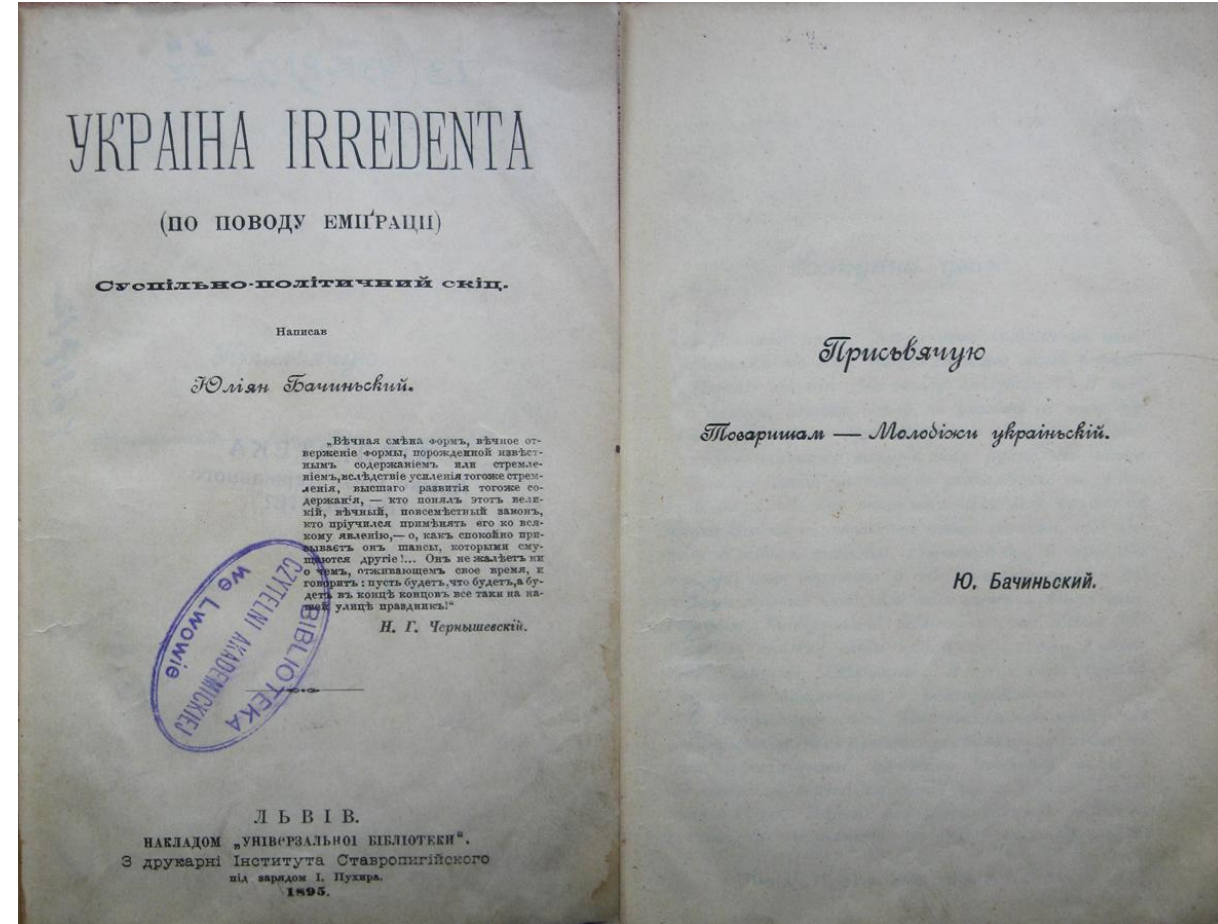
РУСЬКО-УКРАЇНСЬКА РАДИКАЛЬНА ПАРТІЯ (РУРП)

- Кінцевою метою політичної діяльності партії вони вважали державну самостійність України, а автономію у складі перебудованої на федеративних засадах Австро-Угорщини лише першим етапом на шляху до цієї мети.
- Ця ідея одержала в партії широку підтримку. У **1895** р. програма РУРПу була доповнена окремим пунктом про те, що здійснення соціалістичних ідеалів можливе лише за цілковитої **політичної САМОСТІЙНОСТІ** українського народу. Самостійність – стратегічна мета партії.

«УКРАЇНА IRREDENTA»

- 1896 р. ЮЛІАН БАЧИНСЬКИЙ опублікував брошуру «УКРАЇНА IRREDENTA» («Україна уярмлена»), в якій доводив історичну необхідність здобуття Україною повної політичної НЕЗАЛЕЖНОСТІ.
- Ця брошура відіграла важливу роль у розвитку національної самосвідомості і національно-визвольного руху як на західноукраїнських землях, так і на Наддніпрянщині. Поступово ця ідея стала пануючою ідеєю західноукраїнського національно-визвольного руху.

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТІЯ(УНДП)

- У **1899** р. частина радикалів вкупі з народовцями організували **УКРАЇНСЬКУ НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНУ ПАРТІЮ (УНДП)**, яка потім відіграла основну роль в уряді ЗУНР.
- Засновниками партії були **В. Будзиновський, Ю. Романчук, К. Левицький та Є. Левицький, В. Охримович**. До них також приєдналися **І. Франко та М. Павлик**.
- **УНДП виступала за створення єдиної української національної провінції Австро-Угорщини з власним сеймом та адміністрацією**. Але головною метою була **соборність та незалежність України**.
- **УНДП швидко стала найчисельнішою** політичною партією на західноукраїнських землях.

УКРАЇНСЬКА СОЦІАЛ- ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТІЯ (УСДП)

- 1899 р. внаслідок об'єднання лівих радикалів та соціалістів, котрі не увійшли до Польської соціал-демократичної партії, було створено УКРАЇНСЬКУ СОЦІАЛ-ДЕМОКРАТИЧНУ ПАРТІЮ (УСДП).
- Її лідерами були **Микола Ганкевич, Семен Вітик та Юрій Бачинський**. Їхня програма передбачала досягнення соціалізму шляхом реформ, захист робітників, парламентські методи боротьби, перспективна мета полягала у створенні незалежної Української республіки.

РОБІТНИЧИЙ ТА СЕЛЯНСЬКИЙ РУХ НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ У ДР. ПОЛ. ХІХ СТ. РОБІТНИЧИЙ РУХ.

● ПРИЧИНИ:

- скрутне матеріальне становище найманих робітників, низька зарплата;
- незважаючи на урядове обмеження робочого дня 11-12 годинами, він подекуди тривав 13-16 годин, поширеною була праця жінок і дітей;
- фактично не існувало техніки безпеки, внаслідок чого працівники одержували травми або зазнавали каліцтва;
- кваліфікована медична допомога була недоступна більшості найманих робітників.

ФОРМИ БОРОТЬБИ:

- **скарги**; у 70-х рр. в Галичині значного поширення набрав **страйковий**; **першотравневі щорічні мітинги** (висувалися вимоги 8-годинного робочого дня, заборони праці дітей до 14 років, зменшення робочого дня для підлітків до 6 годин на день).
- Починаючи з 80-х рр. важливе місце в робітничому русі Галичини зайняла **боротьба за ЗАГАЛЬНЕ ВИБОРЧЕ ПРАВО**.
- До страйкового руху поступово прилучалися робітники Північної Буковини й Закарпаття.

СЕЛЯНСЬКИЙ РУХ

- Соціальні конфлікти у другій половині XIX ст. охопили і західноукраїнські села. На **несправедливе вирішення земельної проблеми** селяни відповідали масовими позовами до суду на поміщиків, виступами проти власників лісів і пасовищ та місцевої влади, а також вимагали розгляду питання в галицькому й буковинському сеймах.
- Хлібороби неодноразово захоплювали угіддя й самовільно користувалися ними до прибуття військових команд, свідомо робили потрави й вирубки поміщицьких посівів та лісів.

ВІЧЕ

- Особливістю селянського руху на західноукраїнських землях наприкінці XIX ст. стала його політизація.
- Вона проявлялася в боротьбі за рівні політичні й національні права українського населення.
- З'явилася нова форма протесту – **ВІЧЕ** (мітинг). Вперше таке віче зібралося в лютому 1891 р. в Коломиї.

Тести!!!

